

[Undervisningsministeren.]

bedre forstå, at jeg ikke blev særlig meget klogere efter det andet svar, jeg modtog. Jeg forstod det nærmest sådan, at stopprøverne nu skulle give en form for erhvervs erfaring, og det egner sig næppe i dag til at få den endelige afklaring, men jeg synes nok, det var et spørgsmål, uddannelsesudvalget skulle tage op, når vi behandler den videre planlægning omkring de videregående uddannelser.

Så skal jeg også til beroligelse for fru Kristine Heltberg sige, at selv om vi nu ikke har haft de samme forudsætninger ved anslaget på bedriftslægeordninger o. lign., så nævnte jeg også, at der var i hvert tilfælde ca. 3.000 læger, som ikke var puttet ind i nogle af disse rammer, og de har derfor en mulighed for at blive fordelt nogle af de steder, hvor fru Kristine Heltberg mente at der manglede nogle.

Til hr. Freddy Madsen blot den enkelte bemærkning, at vi for at forbedre vores prognosemateriale jo også, som hr. Freddy Madsen ved det, har planer om at nedsætte et arbejdsmarkedsprognoseinstitut, således at vi løbende kan få forbedret vores planlægningsmateriale.

Hr. Freddy Madsen spurgte også, om jeg ikke havde uro i sindet vedrørende de ting, man nu kunne lære omkring Vesttyskland, og jeg vil da gerne her sige, at jeg synes da bestemt, vi skal lære af de erfaringer, man har gjort i Vesttyskland, så vi ikke behøver at begå de samme fejltagelser her, og det forsøger vi efter bedste evne.

Så vil jeg takke hr. Steen Folke for omsorgen for, at jeg får snakket med de socialdemokratiske uddannelsespolitikere, som ikke sidder i folketinget, og jeg kan over for hr. Steen Folke bekræfte, at det gør jeg både i denne sag og i andre.

Så spurgte hr. Steen Folke også til kommentarer fra institutionerne. Her vil jeg gerne understrege, hvad jeg også sagde i udvalget, som hr. Steen Folke fremhævede det, at der er tale om en bemyndigelseslov i denne sag. Der er tale om nogle fyldige planlægningsforudsætninger i bemærkningerne, og jeg mener ikke, at planlægningsmaterialet skal gøres til genstand for en egentlig høring, men at institutionerne selvfølgelig løbende skal inddrages også i det arbejde, der foregår omkring adgangsbegrænsning

gen på de højere læreanstalter, således som de også er blevet det omkring bekendtgørelsen for lægeuddannelsen.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Nu ved jeg ikke præcis, hvad ministeren mener med planlægningsbemærkninger, det var vist det ord, der blev brugt, i lovforslaget her. Men vil ministeren virkelig fastholde, at det ikke tilkommer de berørte institutioner, universiteter og andre læreanstalter at udtale sig om en generel bemyndigelseslov til at indføre adgangsbegrænsning overalt med detaljerede anvisninger i bemærkningerne på, efter hvilke kriterier denne adgangsbegrænsning tænkes indført? Mener ministeren virkelig ikke, at det er rimeligt at lade de pågældende institutioner komme med deres kommentarer til et lovforslag med de bemærkninger, der ligger her? Det vil jeg gerne have helt præcist.

Undervisningsministeren (*Ritt Bjerregaard*):

Jeg skal love formanden, at jeg skal ikke forlænge debatten, men blot henvise til den første bemærkning i betænkningen, der går ud på, at jeg over for udvalget har udtalt, at beslutning om kriterier i adgangsbegrænsningen forelægges til drøftelse i folketingets undervisningsudvalg.

Jeg skal gerne gentage, hvad jeg også sagde før; at institutionerne selvfølgelig fortsat vil blive inddraget i arbejdet.

Lovforslagets §§ 1-6 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner.

(Lovforslag nr. 65. Fremsat 7/11 75. Første behandling 2/12 75. Betænkning 25/5 76).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Jens Kristian Hansen (S):

I socialdemokratiet ønsker vi at give vore højere læreanstalter muligheder for at fungere hensigtsmæssigt, demokratisk og effektivt. Vi hilser derfor med tilfredshed, at der nu er bred enighed om behovet for, at undervisningsministeren nedsætter et hurtigt arbejdsudvalg, hvis opgaver er nedfældet i betænkningen.

Der synes således at være et velbegrundet håb om, at når udvalgsbetænkningen foreligger pr. 1. januar 1977 — og lad mig her indskyde, at hurtigere kan det næppe laves, det ville ikke være forsvarligt at nedsætte et udvalg, der skulle have en kortere frist — kan vi få et bredt flertal for en styrelseslov, der giver institutionerne muligheder for at arbejde hensigtsmæssigt, demokratisk og effektivt.

Vi anbefaler at stemme for de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag. Det er nr. 3, 4, 5, 6 og 7, og vi stemmer imod de af hr. Arnfast stillede ændringsforslag nr. 1 og 2.

Tove Nielsen (V):

Igennem længere tid har der her i folketinget ligget hele 3 forslag om ændring af den gældende styrelseslov. Det er klart, at hvis man bliver ved med at stå fast på hver sin opfattelse, sådan som den er formuleret i disse 3 forslag, kommer man ingen vegne, men der har heldigvis også været nogle ting, som har været nogenlunde identiske i et par af disse forslag. Der har været diskuteret meget, der har været forhandlet meget, der har været gjort mange forsøg på at nå frem til enighed.

Det er klart, at hvis man mener det, man skriver i sine lovforslag, altså mener, at der skal ske en ændring af styrelsesloven, så går man også ind i diskussionen ud fra en ærlig overbevisning om, at der må gøres noget.

Man kan kun påvirke handlingerne ved selv at være med dér, hvor man diskuterer problemerne. Ud fra det er venstre gået med i håbet om at nå frem til en løsning, som vi mener er forsvarlig.

Det, der nu sker, er, at vi løser problemerne i to omgange. Det går jo sådan en gang imellem, at man ikke kan nå at tage det helt store skridt på én gang, men så må man tage så meget, som man nu kan nå, og så tage det næste så hurtigt, som det overhovedet kan lade sig gøre, og det er det, vi gør på nuværende tidspunkt. Vi ændrer på valgreglerne, så de bliver langt mere i overensstemmelse med en virkelig demokratisk valgmetode, hvor mindretallene har mulighed for at få mandater i forhold til det antal stemmer, de har, så der altså ikke bliver det store stemmespild, som der virkelig har været, og det har man naturligvis ikke kunnet forsvare.

Dernæst får vi skabt en økonomisk ligestilling ud fra det antal mandater, som de studerende har i konsistorium, og vi får ændret på mulighederne for at nedlægge og oprette institutter. Jeg vil da gerne lige minde om de par linjer, der står i betænkningen, hvor vi henstiller til ministeren, at før man træffer en beslutning om enten at nedlægge eller oprette et institut, har vi mulighed for også at diskutere det i undervisningsudvalget.

Der er naturligvis mange andre og virkelig store ting, hele den faglige diskussion, det faglige niveau, kompetencefordelingen som sådan, der ikke er taget med på nuværende tidspunkt.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at venstre bestemt ikke er nogen tilhænger af, at man sylter sager ved at nedsætte udvalg. Men det, vi netop har fået sikret her igennem det udvalg, der nu bliver nedsat, er jo, at det er et virkelig hurtigt arbejdende udvalg. Der er jo sat en frist på. Man skal være færdig senest den 1. januar, og dermed har vi altså også en sikring for, at der umiddelbart herefter foreligger et lovforslag. Vi har en sikring for, at de store og vigtige ting, der ikke er taget med på nuværende tidspunkt, i de kommende måneder bliver virkelig gennemarbejdet, så vi har de bedste muligheder for på et sagligt grundlag at tage stilling i løbet af 1977.

Vi føler, at vi ud fra det kan være med til

[Tove Nielsen.]

at anbefale, at vi tager en slags totrinsraket. Vi mener, det er det længste, vi har kunnet nå på nuværende tidspunkt, og vi ser frem til, at vi i 1977 får ændret på de helt afgørende punkter på en sådan måde, at et stort og et bredt forlig igen vil kunne findes. Vi kan ikke holde til med jævne mellemrum at skulle ændre på styrelsesloven, og vi kan i hvert fald heller ikke holde til, at der skal være politisk splid ikke bare i folketinget, men også på vore uddannelsesinstitutioner.

Ud fra dette skal jeg anbefale, at man stemmer for de af ministeren stillede ændringsforslag.

Halvgaard (FP):

Som jeg gav udtryk for ved første behandling af dette lovforslag, er det meget beklageligt, at folketinget ikke har evnet at gennemføre en virkelig revision af styrelsesloven i indeværende samling.

Fremskridtspartiet har givet sit bidrag hertil ved at fremsætte et udarbejdet lovforslag, som netop løser de problemer, som jeg tror et stort flertal vil erkende eksisterer, og som alle ønsker løst. I stedet foreslår man nu problemerne yderligere udskudt ved nedsættelse af et udvalg bestående af 3-5 rektorer parallelt med et udredningsarbejde i ministeriet.

Forslag om nedsættelse af det omtalte udvalg er endnu et klart eksempel på, at flertallet tydeligvis ikke fatter, at problemerne på universiteterne og andre højere uddannelsesinstitutioner kræver en resolut handling og ikke klares ved anvendelse af de sædvanlige og misbrugte kommissionsmetoder.

Jeg skal ikke forlænge debatten, men blot udtale, at trods det, at de stillede ændringsforslag kun er små justeringer, anser fremskridtspartiet dem trods alt for så små skridt i den rigtige retning, at vi kan stemme ja til ændringsforslagene.

Lone Dybkjær (RV):

Det radikale venstre er tilfreds med det udvalgsarbejde, der er foregået, og det resultat, der er nået, og vi kan derfor stemme for lovforslaget med de af flertallet stillede ændringsforslag.

Kristine Heltberg (SF):

Det fremgår ganske klart af betænkningen, at vi har tænkt os at stemme imod dette lovforslag, og det gælder også de ændringsforslag, der er stillet fra forskellig borgerlig side, og som om muligt ville gøre lovforslaget værre, end det er i forvejen.

Jeg mener, at man burde have taget ad notam, hvad en kreds af kyndige universitetsfolk for ganske nylig har skrevet til udvalget, nemlig at tidspunktet ikke er inde til pludselige og hasarderede indgreb på et så specielt område som netop valgreglerne, et meget teknisk og meget indviklet område. Man burde dog i hvert fald have afventet, hvad et sagkyndigt udvalg ville sige om disse sager. Det kan ikke nytte noget, at man nedsætter et udvalg, hvorfra man i forvejen har fjernet en del af de sager, som dette udvalg skulle have taget stilling til.

At der er en del erfaringer indvundet med hensyn til forskellige ting, der kan rettes omkring styrelsesloven, er ganske klart, og det vil vi da også meget gerne diskutere, men den måde, det sker på, ved, at man foruddiskonterer ved at indføre en overbeskyttelse af mindretallet, som vistnok er temmelig uhørt her i landet i øvrigt, gør hele arbejdet til en meget tvivlsom affære.

Gerda Møller (KF):

I modsætning til de sidste to talere vil jeg da gerne udtrykke min glæde over, at det i sidste øjeblik lykkedes et flertal i undervisningsudvalget at enes om at gennemføre disse ganske vist kun mindre, men ikke desto mindre meget væsentlige ændringer i styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner, væsentlige, fordi de yder mindretallet større retfærdighed, end den nu gældende lov gør. Her tænker jeg naturligvis på valgreglerne, der sikrer forholdstalsvalg ved valgene til konsistorium, og at forholdstalsvalg også kan kræves ved valg til de andre styrende organer, hvis blot én af de siddende repræsentanter kræver det. Det vil sige, at man slipper for et helt urimeligt arbejde med at samle underskrifter, hvis man har så stor opbakning, at man er repræsenteret i et af disse styrende organer. Det tror jeg mange af de studerende vil takke os for. Det kan også godt være, der er nogle, der ikke vil takke os, det kommer jo

[Gerda Møller.]

nok an på, hvilken fløj man hører til, men jeg tror nu nok, at de fleste studerende vil være glade for, at der nu sikres dem denne lettelse med henblik på at gå til valg.

Jeg synes også, vi har fået fjernet en del urimeligheder i de valgregler, der er i dag, og det vil jeg også erklære min tilfredshed med.

Selv om måske studenterne ikke alle sammen har fået opfyldt lige, hvad de kunne ønske, så mener jeg, der er sket en forbedring, og jeg tror også, at valgene, der nu skal finde sted til efteråret, vil sikre mindretallene en mere retfærdig repræsentation og dermed også en bedre økonomisk støtte. Når så dertil kommer, at der i det næste halve år i ministeriet skal foregå et udredningsarbejde med henblik på en vurdering og eventuel ændring af valgreglerne, så de forhåbentlig kan blive så fuldkomne som muligt, må vi være tilfredse med det resultat, vi foreløbig har kunnet nå frem til.

Under første behandling af ministerens lovforslag udtrykte jeg betænkelighed ved at give ministeren bemyndigelse til at oprette og nedlægge institutter, fordi vi hellere havde set den sagkyndige indflydelse styrket i de organer, der direkte planlægger og leder forskningen, fordi de forskellige institutter efter vor mening er de bedste til at forvalte midlerne. Men efter at vi nu ud over de i bemærkningerne anførte forudsætninger har fået indføjet en henstilling til ministeren om også at drøfte spørgsmål om nedlæggelse eller oprettelse af institutter med undervisningsudvalget, kan vi også gå ind for denne bestemmelse, så meget mere som vi går ud fra, at den nye styrelseslov vil sikre ansættelse af kvalificerede lærere, hvad vi finder meget afgørende for at opretholde det faglige niveau.

Så til sidst et par ord om selve styrelsesloven, som bogstavelig talt alle snart har talt om alt for længe, uden at der er gjort noget ved det. Nu skulle det imidlertid lysne gennem den analyse af alle dens problemer, som sættes i gang efter vedtagelsen af dette lovforslag. Det skulle i hvert fald gerne resultere i et grundigt arbejde med henblik på et forslag til en tilbundsående ændring straks i begyndelsen af 1977, så forslaget kan færdigbehandles inden sommerferien.

For det konservative folkeparti er det

afgørende, at den videnskabelige sagkunds-kabs indflydelse sikres og dermed den faglige garanti for kvalitet såvel ved læreansættelser som i uddannelserne. Derfor mener vi ikke, at de studerende og det teknisk-administrative personale skal afskæres fra medbestemmelsesret og indflydelse, men vi mener, at denne må udøves med respekt for andre gruppers berettigede interesser. F. eks. ville det være et godt princip, hvis man kunne nå frem til, at alle lærere og videnskabelige medarbejdere udnævnes efter ligemandsprincippet, altså kun af nogle, der har samme eller højere uddannelse end dem, der skal udnævnes.

Med disse ord skal jeg på den konservative gruppes vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse med de af ministeren stillede og af et flertal tiltrådte ændringsforslag, mens vi må stemme imod de af centrum-demokraterne stillede ændringsforslag.

Chr. Christensen (KrF):

En ændring af styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner i retning af mere demokratiske valgeregler for de studerende og en bedre sikring af mindretallets indflydelse, også en rimeligere fordeling af de økonomiske midler til de studerendes organisationer, har jo længe været en målsætning for kristeligt folkeparti, en målsætning, vi har prioriteret meget højt. Det er baggrunden for, at vi også tidligere har fremsat lovforslag herom sammen med centrumdemokraterne.

Disse emner indgik jo også i et forslag til folketingsbeslutning, vi fremsatte i sidste samling og genfremsatte i denne samling sammen med 3 andre partier her i salen. Det er derfor også tilfredsstillende, at der på disse områder er opnået forståelse fra et flertal i denne sal for nødvendigheden af at få gennemført disse ændringer nu, og vi kan derfor stemme for ministerens ændringsforslag desangående.

Men jeg vil gerne præcisere, at forholdene omkring valgereglerne og de økonomiske tilskud ikke for os er hovedproblemerne med hensyn til styrelsesloven. Det er derimod spørgsmålet om studienævnenes og centralstudienævnenes kompetenceforhold til de ovenover liggende styrende organer i afgørelsen af studiernes indhold og omfang og eksamensforholdene og også visse ansættelser,

[Chr. Christensen.]

hvilket jo også klart er fremgået af forslaget til folketingsbeslutning.

Efter vor opfattelse må disse forhold tages op til behandling snarest i den kommende samling. Og for at få problemerne belyst så godt som muligt kan vi finde det rimeligt at lade et rektorudvalg se på sagerne for om muligt at få et virkeligt grundlag for en ændring. I princippet er vi ikke uenige med hensyn til centrum-demokraterne i de ændringsforslag, de har stillet, men vi er også af den opfattelse, at netop disse forhold må indgå i den løsning, vi nu skal have fat på, så snart vi kommer i den nye samling. Derfor kan vi ikke støtte disse ændringsforslag.

Freddy Madsen (DKP):

De ændringsforslag, som nu er fremsat til lovforslaget, er trods alt et bevis på, at man selv fra borgerligt hold har måttet erkende, at de problemer, som vi her stod over for, var så komplicerede og indviklede, at man ikke umiddelbart har været i stand til at fremsætte noget forslag. Det er klart, at det misfoster af et lovforslag, som ministeren havde fremsat, på ingen måde var i stand til at klare problemerne, men heller ikke fra borgerligt hold har der været nogen løsninger, selv om det ikke har været den onde vilje, det har manglet på. Det, man så i sin kvide nu har fundet frem til, er en ny form for et eksternt rektorat, forstår jeg — det er måske ud fra den succes, man har opnået dernede på RUC, at man følger ideen op — som skal forsøge at kigge på problemerne og komme frem med et forslag.

Det er jo stærke sager, det her. Vi står med en styrelseslov, som opererer med på forskellige niveauer, at de fastansatte lærere, studenterne og det teknisk-administrative personale skulle have medbestemmelse og medindflydelse på tingene. Det kan vi alt sammen diskutere, men de, der nu skal komme med en indstilling, er ikke engang de fastansatte lærere for den sags skyld eller studenterne eller det teknisk-administrative personale. Nej, det er bare lederne af institutionerne, som skal komme med en sådan indstilling, og hvordan den bliver, kan man jo, uanset at der antagelig vil være mange udmærkede mennesker imellem, nok forestille sig. Jeg synes, det er fantastisk, at so-

cialdemokratiet også i denne sag kan gå med til — det kan godt ske, at man har lidt aversioner mod studenter og den slags i det parti på nærværende tidspunkt, fordi man ligger lidt under for fremskridtspartiet — at ikke engang det teknisk-administrative personale, arbejderne på læreanstalterne, skal have nogen indflydelse på, hvordan den nye styrelseslov og dermed deres arbejdsforhold skal udformes. Det går man blankt med til. Jeg synes, det viser noget om, hvor langt ud man er kommet, og hvor vidt man vil føje sig, når venstre dirigerer.

Så har jeg nogle bemærkninger med hensyn til en række af de ændringsforslag, der nu er stillet. Det med institutterne er jo blevet passende sminket, sådan at ministeren nu skal spørge de udvalg, som hun selv har nedsat, og det er jo ganske udmærket. Man kan nok formode, at de i de situationer, hvor der kan blive tale om at nedlægge institutter, også vil være ministeren føjelige.

Så gennemfører man noget ganske enestående efter min opfattelse i spørgsmålet om valgene til nogle af de styrende organer, bl. a. til konsistorium. Det, der er den åbenbare hensigt med denne sag, er, at en lille gul splittelsesorganisation, som er blevet mere og mere uden indflydelse blandt studenterne, nu ved kunstgreb skal tages under armene og gives muligheder for at få en repræsentation, den ikke har noget krav på, at der oven i købet skal stilles midler til dens rådighed fra staten til udviklingen af dens politiske arbejde. Også det er socialdemokratiet med til at gennemføre i denne situation.

Jeg ved ikke, om vi nu kan forvente — eller det ved jeg godt, at det kan vi ikke — at der skulle være så meget konsekvens i tingene, at vi nu også fik nogle nye valgbestemmelser i fagbevægelsen, der sikrede, som det siges her, mindretallene. Det kunne jo være måske ganske interessant, hvis de repræsentanter, som LO udnævner til forskellige nævn og råd osv., for fremtiden ikke skulle udpeges af Landsorganisationen, men vælges ved forholdstalsvalg. Jeg kunne godt have lyst til at spørge de borgerlige, om det nu gælder således, at for fremtiden vil man stille forslag om, at når der skal være arbejdsgiverrepræsentanter i forskellige råd og nævn, som staten udpeger, så skal det ikke være Dansk Arbejdsgiverforening, der udpe-

[Freddy Madsen.]

ger dem, som det sker nu, men så skal det foregå ved forholdstalsvalg, sådan at også de små erhvervsdrivende, der som bekendt ikke har noget at sige i Dansk Arbejdsgiverforening, kunne blive passende repræsenteret i statslige organer.

Men det er antagelig ikke hensigten, formoder jeg.

Nej, det, der er tale om her, er, at når det er studenterne, det drejer sig om, skal deres valgte repræsentanter, deres organisationer, ikke have rettighederne, så skal det, på trods af at der er meget sikre garantier for mindretallene i den nuværende styrelseslov, alligevel laves om, sådan at denne splittelsesorganisation kan få muligheder.

Og det med tilskuddene! Ja men så vidt mig bekendt er de tilskud givet til de studerendes råd, fordi vi samtidig har pålagt dem en lang række opgaver af forskellig art, løsningen af sociale problemer, problemer, som de studerende har på forskellige områder, og det er derfor, de får statspengene. Det, man nu gør, er altså, at man yder tilskud til politisk virksomhed, forstår jeg, på universiteterne, og det er jo en interessant nyskabelse. Vi andre må så finde muligheder for, at vi også inden for den nye styrelseslovs rammer til vore politiske formål kan få andel i disse tilskud, og det skal vi såmænd nok finde ud af, men vi synes, det er en uheldig vej, man her betræder.

Arnfast (CD):

Det er jo kendt, at centrum-demokraterne her i tinget fra første færd har ønsket loven om styrelse af de højere uddannelsesinstitutioner ændret. Vi fremsatte i 1974 forslag til folketingsbeslutning, siden hen har vi sammen med kristeligt folkeparti fremsat et regulært lovforslag, og sidst har vi sammen med kristeligt folkeparti, venstre og de konservative endnu en gang ved et forslag til folketingsbeslutning opfordret undervisningsministeren til at foretage en ændring, som kunne skabe mere rimelighed i styret ikke mindst på universiteterne.

Undervisningsministeren har fulgt disse fire partier langt i dette ønske, men ikke langt nok efter vor mening. Det er derfor, vi har stillet vores ændringsforslag, som jeg skal koncentrere mig om.

Vi har ønsket de centrale studienævne ned-

lagt, og når vi ikke kan få det, vil vi i hvert fald sikre, at man, uanset om der er et enkelt medlem, der ønsker det, eller ikke, eller om man kan samle de 25 pct., der er tale om, af de valgberettigede, får forholdstalsvalg dér uden repræsentationsområderne. Af samme grund ønsker vi § 20 indskrænket, samtidig med at vi ønsker den D'Hondtske metode anvendt, idet den St. Lagüeske metode jo sikrer selv meget små mindretal, mens den D'Hondtske metode på den anden side sikrer, at der står et rimelig stort mindretal bag en liste, der søger repræsentation.

Men det, vi beklager mest af alt ved det forlig, der nu er indgået tværs over salen, er, at det skal trække så længe ud med at få en gennemgribende revision. Det udvalg, der nedsættes, vil jo koume til at bestå af folk, som kender problemerne ud og ind, og derfor kan man spørge, hvorfor de skal bruge et halvt år til det arbejde. Vi tror, at de højere styrelser, som flere gange har svaret på spørgsmål om ændringer af styrelsesloven, meget hurtigt vil kunne svare på en henvendelse, således at man faktisk allerede 1. oktober, hvilket vel også var tanken fra begyndelsen, ville være i stand til at fremlægge de forslag og de alternativer, som udvalget er blevet anmodet om at fremlægge. Det kunne give os resten af efterårets samling til at få denne styrelseslov færdigbehandlet, så den kunne træde i kraft fra 1. januar. Vi kender jo behovet netop for en ny styrelseslov, ikke mindst fra de henvendelser, vi har fået fra mere end 100 professorer, og der kommer stadig væk nye underskrifter og tilslutning til denne henvendelse ind til os.

Der er argumenteret med, at en ændring ikke kan ske midt i studieåret. Hvad bygger man egentlig det på? Vi har i udvalget spurgt repræsentanter for de højere uddannelsesinstitutioner, om det virkelig var sådan, at man ikke kunne klare en ændring af styrelsesloven midt i et studieår, og svaret var nej. Det var altså et svar fra mennesker, som har problemerne inde på kroppen. Der er et behov for, at der hurtigst muligt bringes orden i disse forhold. Derfor kan vi nok støtte ministerens bestræbelser her, men vi håber, at vi i hvert fald vil lette institutionerne ved også at få valget til centralstudienævnene og de øvrige valg foretaget, således som vi har stillet ændringsforslag om.

Steen Folke (VS):

Forhistorien bag denne anden behandling er nok så interessant. Det, der er sket, er jo, at den socialdemokratiske regering for at imødekomme den borgerlige kritik af styrelsesloven som i så mange andre sager har fremlagt forslag, der skulle imødekomme denne kritik, og det skete med lovforslaget om ændring af styrelsesloven, som blev fremsat i efteråret.

Efter en kortvarig debat, hvori mange repræsentanter for de uddannelsesinstitutioner, som styres under loven, havde givet udtryk for, at det var et helt tåbeligt forslag, regeringen var kommet frem med, både uadministrerbart og på anden måde, politisk osv., aldeles uhensigtsmæssigt, fandt man ud af, at det måtte hellere anbringes i syltekrukken, og det var da meget fornuftigt.

Så går der $\frac{1}{2}$ år eller noget i den retning, hvor ingen hører mere til det lovforslag, og alle regner med, at der ikke skal ske mere i denne samling. Men for en halv snes dage siden kommer det pludselig på bordet igen, bliver halet op af syltekrukken, og så er der nogen, der mener, at nu skal man haste nogle af de ændringer igennem her, lige inden folketinget slutter sin samling.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at den udvalgsbehandling, der har været af de dele af det oprindelige lovforslag, som nu skal til realitetsafgørelse her, har været en farce, mindre kan ikke karakterisere det. Hvad der har været af reelt arbejde med de ændringsforslag, der ligger her, kan jeg ikke vide noget om, det er i hvert fald ikke foregået i undervisningsudvalget, det er aldeles sikkert. En gang imellem er vi blevet sammenkaldt til korte møder og har undertiden fået stukket et stykke papir i hånden og har så ved næste korte møde fået trukket det tilbage igen og fået et nyt stykke papir i hånden med nogle nye udformninger af ændringsforslagene. Det har været umuligt at få nogen realitetsdrøftelse af, hvad det gik ud på, hvad forskellen på disse forskellige varianter af forslag egentlig var. Det har været helt klart, at man ikke sigtede efter nogen form for realitetsbehandling i udvalget. Dette, mener jeg, fortjener at komme frem.

Der må være andre, måske fru Gerda Møller eller fru Tove Nielsen, som eventuelt kan

redegøre for, hvad der egentlig er foregået, hvordan dette forslag egentlig er kommet frem igen, og hvad der egentlig ligger bag de ændringsforslag, der pludselig er kommet på bordet, og som vi ikke har kunnet få realitetsbehandlet i undervisningsudvalget.

Man kan måske nok gisne en lille smule om baggrunden for, at det nu jager så forskrækkeligt med at få gennemført disse ting. Der er jo ingen tvivl om, at en organisation, en fuldkommen latterlig papirorganisation, ved navn Moderate Studenter, eller også har den taget navneforandring til STS, har en finger med i spillet her, en organisation, hvis eneste eksistensberettigelse er, at den bliver heftigt støttet af en stribe borgerlige partier herinde; blandt studenterne har den en helt latterlig lille ligegyldig opbakning. Den eksisterer i hovedsagen kun på papiret, har ganske enkelte repræsentanter rundt omkring på universiteterne, men herinde har den sandelig opbakning af en helt, helt anden styrke, og det er selvfølgelig det, der er den egentlige baggrund for, at vi nu skal have disse forslag igennem.

Vi mener ikke, at den foreslåede valgmetode på nogen måde er sagligt begrundet. Teknisk fremtræder lovforslaget som en regel om, at man kun må opdele i repræsentationsområder på 3 mandater eller et antal mandater, der er deleligt med 3, og det betyder i realiteten, at muligheden for at opdele repræsentationsområder er forsvundet, da praktisk taget ingen af de eksisterende styrelsesorganer kan opdeles i områder på 3.

Men når dette sammenholdes med, at det af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at man stadig vil fastholde den St. Lagüeske metode med divisorer 1, 3, 5 og 7, så betyder det, at der bliver tale om en ekstrem favorisering af mindretal, og det er naturligvis ikke noget tilfælde.

Det var det, fru Tove Nielsen omtalte som en virkelig demokratisk valgmetode, og jeg tror, hun sagde udtrykkeligt, at mindretal fik mandater i forhold til det antal stemmer, de får. Men det passer ikke, og jeg går ud fra, at fru Tove Nielsen også godt ved, at det ikke passer, at det bare er noget, hun siger fra talerstolen, for det er helt klart, at det passer ikke. Der er tale om en meget kraftig favorisering af mindretal.

Det forsvaret, man kunne have for at anvende metoden, altså dennesammenknytning

[Steen Folke.]

mellem adgang til opdeling af områder og så fastholdelse af denne favoriserende St. Lagtiske metode, falder jo bort, når man nu fjerner denne adgang til opdelingen i repræsentationsområder. Anvendt uden denne mulighed for opdeling mener jeg, at den har en karakter, som man ikke ville drømme om at indføre nogen andre steder. Hr. Freddy Madsen omtalte, hvad man ville sige til, hvis man indførte den form for valgeregler i fagbevægelsen. Man kunne nævne alle mulige andre: folketingsvalg, kommunalvalg, menighedsrådsvalg, eller hvad man nu har lyst til. Ingen steder ville man drømme om at favorisere mindretal i den grad, som det sker ved den metode, man nu vil gennemføre.

Man kan diskutere, om denne metode overhovedet er forenelig med styrelsesloven, hvor der jo står, at mandaterne skal fordeles efter regler om forholdstalsvalg, og der er ikke tale om nogen form for proportional repræsentation ved denne metode.

Jeg kan nævne et eksempel på, hvad der vil ske, hvis man anvender denne metode fortsat og nu fjerner muligheden for at opdele i repræsentationsområder. Hvis man har tre lister a), b) og c), hvor a) får 100 stemmer, b) får 36 stemmer og c) får 34 stemmer, og man så opgør efter denne metode, så får a) 1 mandat for de 100 stemmer, b) får 1 mandat for 36 stemmer, og c) får 1 mandat for de 34 stemmer, b) og c) får med andre ord tilsammen 2 mandater for 70 stemmer, mens a) må betale 100 stemmer for det ene mandat. Det er klart, at hvis man anvendte andre former for opgørelses- og valgmetoder, så ville a) — og det ville altså være det, der var et egentligt forholdstalsvalg — få 2 ud af de i alt 3 mandater, der var til rådighed.

Men det kan nok ikke nytte noget ligesom at forsøge at gå ind i en reel argumentation omkring disse ting, men jeg vil godt lige prøve, om jeg alligevel ikke kan lokke fru Tove Nielsen på talerstolen og få hende til at forklare, om denne form for valg med den ekstreme favorisering af mindretal harmonerer helt med det, hun sagde om den virkelige demokratiske valgmetode, om det harmonerer med det, hun sagde om, at man fik mandater i forhold til det antal stemmer, man fik.

Jeg skal sige, at VS selvfølgelig også er modstander af de ændringer af de økonomiske tilskudsregler, som skal indføres, og det er lige så klart, hvad hensigten er, nemlig endnu en gang at støtte disse moderate studenter, STS, og gennemhulle den ordening, hvorefter de studerendes råd ved de højere uddannelsesinstitutioner har fungeret som de studerendes enhedsorganisation. Meget mere er der nok ikke at sige om den sag.

Vi kan ikke i VS støtte ministeren i nedsettelse af dette fine udvalg med gyldne kæder, der skal tilrettelægge en revision af styrelsesloven. Vi mener ikke, at det er sagligt begrundet at komme med en revision af styrelsesloven så hurtigt, som det skal være tilfældet nu, og det er selvfølgelig også politiske grunde, som er de tungtvejende i denne sammenhæng. Vi mener slet ikke, at sådan et 3 eller 5 mands rektorudvalg er det rette udvalg at gøre det i, og slet, slet ikke med det kommissorium, som der er lagt op til i den betænkning, der er afgivet her, hvor der jo i den grad lægges op til, at nu skal der skæres ned på studienævnenes kompetence. Det har været ubekvemt med disse studienævner, hvor studenter havde en vis reel indflydelse, og nu skal man i stedet for styrke lærernes repræsentation, ikke mindst de faste læreres repræsentation. Det mener vi ikke der er nogen form for saglig begrundelse for, men vi er naturligvis ikke blinde for, at man kan finde udmærkede politiske begrundelser for disse ændringer.

Jeg skal afslutningsvis sige, at vi blandt ændringsforslagene kun kan stemme for nr. 6 og nr. 7. Vi vil stemme imod de øvrige ændringsforslag, og vi vil stemme imod lovforslaget ved tredje behandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Også jeg vil gerne udtrykke min glæde over, at det lykkedes at nå et resultat omkring disse lovforslag, der har været fremsat. Også jeg er tilfreds med den besindighed, man har udvist i denne sag.

Som fru Tove Nielsen er jeg også tilhænger af brede flertal på uddannelsesområdet, og jeg kunne ønske mig, at venstre ville udstrække denne opfattelse til andre områder af uddannelsessektoren.

Til hr. Freddy Madsen blot en enkelt bemærkning vedrørende sammensætningen af udvalget. Hr. Freddy Madsen sagde, at

[Undervisningsministeren.]

det ville blive lederne af institutionerne alene, der skulle udtale sig. Det er jo sådan, at rektorerne repræsenterer hele uddannelsesinstitutionen, og det er selvfølgelig tanken omkring dette lille udvalg, at de netop vil være i stand til at formidle kontakten ned også til andre repræsentationsområder, både til de studerende, til TAPerne og de fast ansatte og løst ansatte lærere, og derfor er der alle muligheder for at inddrage også deres synspunkter i det udvalgsarbejde, der skal finde sted.

Til hr. Arnfast, som var inde på, at man kunne få klaret dette udvalgsarbejde på en kortere tid, vil jeg godt sige, at jeg betragter det virkelig som en uhyre kompliceret opgave. Jeg tror også, at vi i de drøftelser, vi har haft i undervisningsudvalget, og med de henvendelser, vi har haft fra forskellige institutioner, har måttet erkende, at der indgår uendelig mange problemer i de ting, vi her forsøger at løse. Og når 1. oktober oprindeligt var grænsen, er jeg helt sikker på, at hr. Arnfast ved, at det hænger sammen med, at det, vi nu gennemfører, kunne have været gennemført 3 eller 4 måneder tidligere.

Jeg har kun én bemærkning til hr. Steen Folke, og det er en almindelig undren over hr. Steen Folkes deltagelse i udvalgsarbejdet. Nu har jeg tidligere hørt hr. Steen Folke kalde udvalgsarbejder farcer, og det hørte jeg altså også i dag. Det er, synes jeg, ret beskæmmende, at hr. Steen Folke ikke selv mener, at han har noget ansvar for, hvilke spørgsmål han kan få draget frem i udvalget, hvilke ting han kan få diskuteret, men at det altid er de andre, der bestemmer, hvordan det hele skal foregå, og at den stakkels hr. Steen Folke så blot, når vi behandler forslagene i folketingssalen, kan rejse sig og fortælle om, hvor dårligt behandlet han er blevet i undervisningsudvalget.

Disse lovforslag har rent faktisk ligget meget lang tid i undervisningsudvalget, og der havde været alle muligheder, også for hr. Steen Folke.

Steen Folke (VS):

Bare for en ordens skyld. Jeg deltager forholdsvis regelmæssigt i undervisningsud-

valgets arbejde. Det er jo rigtigt, at dette lovforslag har ligget i uendelig lang tid i udvalget, og det er lige så rigtigt, at det i hvert fald i 4 måneder, måske er det mere, ikke på noget møde er blevet realitetsbehandlet, at det nu her umiddelbart inden samlingens slutning dukkede op igen til stor overraskelse for andre end initiativtagerne til, at det gjorde det, og at det derefter, hvor der pludselig skulle føres realitetsforhandlinger om dette lovforslag, var umuligt at få sådanne realitetsdrøftelser.

Der har ikke været nogen form for reel drøftelse i udvalget af det. Jeg har stillet nogle spørgsmål om disse forskellige udkast, der kom til, hvordan reglerne skulle indrettes, og det har ikke været muligt at få svar på, hvad der lå i det ene og det andet af de udkast, som vi har fået i hastig rækkefølge. De møder, der har været, har været meget korte, og det har været helt klart, at de egentlige drøftelser er foregået ganske andre steder. Det er det, som jeg gerne har villet gøre opmærksom på. Jeg synes, det er vigtigt, at også andre ved, at det er altså den måde, hvorpå denne del af styrelsesloven er blevet til på. Det er ikke på baggrund af en realitetsbehandling i undervisningsudvalget.

Svend Haugaard (RV):

Jeg kan sige til hr. Steen Folke, at denne sag har fået en behandling som alle andre. Den har ligget der i måneder. Hr. Steen Folke har ikke gjort noget ved sagen, og blot fordi man ikke havde ventet, at den skulle blive vedtaget, kan man ikke sige, at den ikke har været til realitetsforhandling. Den har været behandlet som alle andre, og det er hr. Steen Folkes skyld, hvis den ikke har fået den behandling, han ønskede.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes med 126 stemmer mod 20; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3

vedtoges med 125 stemmer mod 20; 4 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4-7
vedtoges uden afstemning.

§ 1 med de foretagne ændringer og § 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ophævelse af lov om særlig indkomstskat m. v. [af Glistrup m. fl.].

(Lovforslag nr. 95. Fremsat 27/11 75.
Første behandling 13/1 76. Betænkning 26/5 76).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ove Jensen)
(FP):

I de ca. 2½ år, fremskridtspartiet har været repræsenteret i folketinget, har vi bl. a. været udsat for, at vort lovforslag om ophævelse af den særlige indkomstskat er blevet nedstemt indtil flere gange både i forbindelse med vore ændringsforslag til finanslovforslaget, og når vi har fremsat forslaget som et selvstændigt lovforslag.

Vi har også ved møder ude i landet med medlemmer fra venstre, Danmarks liberale parti, været udsat for, at disse medlemmer frimodigt over for en lyttende forsamling erklærer, at de skam gerne vil være med til at afskaffe den særlige indkomstskat, og at der ved handel med almindelige landbrugsejendomme ude i det åbne land under alle omstændigheder ikke skal betales særlig indkomstskat. Men sådanne udtalelser kan ikke afskaffe den særlige indkomstskat, det kan kun en afstemning her i salen gøre, og ved tredje behandling på fredag bliver der

mulighed for ved afstemningen at vise, om man vil vedstå sig sine udtalelser.

Der er i de sidste par år foretaget flere ændringer i loven, bl. a. er beskattingsprocenten ved hjælp af venstres stemmer blevet forhøjet fra 65 pct. til 75 pct., men de ændringer, der er blevet vedtaget, har stort set kun gjort loven endnu mere indviklet, end den var i forvejen, og det siger ikke så lidt. Ud over advokater og revisorer er der ikke mange, der er klar over, hvordan loven egentlig virker, og alene den omstændighed, at man ikke kan finde ud af, hvor meget der skal betales i særlig indkomstskat ved salg af en virksomhed, afholder mange fra at sælge, og resultatet er, at de unge og driftige forhindres i at komme til at udfolde deres virkelyst.

Den særlige indkomstskat har næsten standset generationsskiftet, i særdeleshed inden for landbruget. Der sidder efterhånden kun gamle udslidte landmænd ude på gårdene, som ikke længere har de kræfter, som skal til for at arbejde med husdyrbrug. De nøjes med at avle korn, og dermed bliver den samlede danske landbrugsproduktion og -eksport alt for lille.

Den særlige indkomstskat er den væsentligste årsag til, at landbrugsproduktionen herhjemme ikke øges i samme omfang som f. eks. i Holland. Der er i dag titusindvis af veluddannede unge landmænd, som ønsker at købe egen bedrift, men på grund af den særlige indkomstskat er der næsten ingen gårde til salg, og det medfører, at mange af disse veluddannede landmænd forlader erhvervet, og det er tvivlsomt, om de nogen sinde igen vender tilbage til landbruget.

Det er fuldstændig urealistisk at tale om en forøgelse af landbrugsproduktionen og -eksporten, så længe der bliver opretholdt en lovgivning, der forhindrer de unge i at komme til at gøre en indsats for erhvervet, en indsats, der kunne gavne hele samfundøkonomien med sandsynligvis flere milliarder kroner om året.

Og hvad får det offentlige så ud af den særlige indkomstskat? Intet. Nettoprovenuet er sandsynligvis negativt, når der tages hensyn til de skadelige følgevirkninger: forøget arbejdsløshed og en formindsket produktion, der naturligvis hæmmer den almindelige indkomstdannelse.

Det skulle ikke have været svært at se det